

An Roinn Cosanta
Department of Defence

Scéim 2014 - 2017

faoi

Alt 15

d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003

CLÁR ÁBHAR

CAIBIDIL 1	1
BROLLACH AGUS CÚLRA	1
1.1 Brollach	1
1.2 An Scéim Teanga a Ullmhú	1
1.3 Ábhar na Scéime Teanga	1
1.4 Dáta Tosach Feidhme na Scéime	2
1.5 Forbhreathnú ar an Roinn Cosanta	2
1.6 Custaiméirí agus Páirtithe Leasmhara	2
1.7 Measúnú ar a mhéid is atá seirbhísí ar fáil	2
CAIBIDIL 2	4
SOLÁTHAR SHEIRBHÍSÍ/GHNÍOMHAÍOCHTAÍ GINEARÁLTA NA ROINNE	4
2.1 Modhanna cumarsáide leis an bpobal	4
2.2 Seirbhísí i mBéarla amháin	4
2.3 Seirbhísí i nGaeilge agus i mBéarla	4
2.4 Seirbhísí i nGaeilge amháin	4
2.5 Láithreán Gréasáin na Roinne	5
2.6 Oráidí agus Ráitis	5
2.7 Pointí teagmhála leis an bPobal	5
2.8 An Líonra Gaeilge	5
CAIBIDIL 3	6
FEABHSÚ SEIRBHÍSÍ LE CUR AR FÁIL GO DÁT HEANGACH	6
3.1 Seirbhísí Dát heangacha	6
3.2 Socrú Ball Foirne	7
3.3 Oiliúint agus Forbairt	7
3.4 DNET	8
3.5 Logainmneacha Gaeltachta	8
3.6 Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010 - 2030.....	8
3.7 Cosaint Shibhialta.....	9
CAIBIDIL 4	10
MONATÓIREACHT AGUS ATHBHREITHNIÚ	10
CAIBIDIL 5	11
AN SCÉIM CHOMHAONTAITHE A PHOIBLIÚ.....	11

CAIBIDIL 1

BROLLACH AGUS CÚLRA

1.1 Brollach

D'ullmhaigh an Roinn Cosanta an Scéim Teanga seo de réir Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003. Is é príomhchuspóir na Scéime ná cinntiú go mbeidh níos mó seirbhísí poiblí agus caighdeán níos airde de sheirbhísí ar fáil trí mheán na Gaeilge. Clúdaíonn an tríú scéim seo an tréimhse 2014 go 2017.

Forálann an tAcht d'ullmhú scéime reachtúla ag comhlachtaí poiblí a leagann amach na seirbhísí a chuirfidh siad ar fáil:-

- trí mheán na Gaeilge
- trí mheán an Bhéarla
- trí mheán na Gaeilge agus an Bhéarla araon

chomh maith leis na bearta a ghlacfar chun cinntiú go gcuirfear aon seirbhís nach gcuireann an Roinn ar fáil trí mheán na Gaeilge ar fáil i bhfráma ama aontaithe.

1.2 An Scéim Teanga a Ullmhú

Faoi alt 13 den Acht, chuaigh an Roinn i mbun próiseas comhairliúcháin phoiblí agus chuir sí fógra i nuachtáin náisiúnta ag iarraidh ar bhaill den phobal agus ar pháirtithe leasmhara a gcuid tuairimí faoin Scéim a chur faoina bráid. Freisin scaipeadh an fógra chuig baill foirne laistigh den Roinn agus chuig comhaltaí d'Óglaigh na hÉireann. Threoraigh na tuairimí agus na moltaí a cuireadh ar aghaidh ullmhú na Scéime. Ba mhaith leis an Roinn anois buíochas a ghabháil leo siúd a bhí rannpháirteach as a ról luachmhar.

1.3 Ábhar na Scéime Teanga

Tógann an Scéim ar na gealltanais a bhí leagtha amach i Scéimeanna na Roinne roimhe sin ar tugadh feidhm dóibh i 2007 agus i 2010 faoi seach. Tógann sí freisin ar phrionsabail na Seirbhíse Custaiméara ar Ardchaighdeán agus ar na gealltanais atá leagtha amach sa Phlean Gníomhaíochta um Sheirbhís Chustaiméara agus sa Chairt Custaiméara chun cinntiú gur féidir le custaiméirí ar mian leo gnó a dhéanamh trí Ghaeilge déanamh amhlaidh. Cuimsíonn sí gealltanais chun measúnú a dhéanamh ar bhonn leanúnach, ar an éileamh ar sheirbhísí trí Ghaeilge agus chun cinntiú go leanfaidh an Roinn uirthi ag freastal ar an éileamh seo ar bhealach beartaithe.

1.4 Dáta Tosach Feidhme na Scéime

Dheimhnigh an tAire Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta an Scéim. Tabharfar feidhm don Scéim le héifeacht ón 3 Márta 2014 agus fanfaidh sí i bhfeidhm ar feadh thréimhse trí bliana ón dáta sin nó go ndéanfar Scéim nua a dheimhniú, cibé acu is deireanaí.

1.5 Forbhreathnú ar an Roinn Cosanta

Bunaíodh an Roinn Cosanta le hAcht na n-Airí agus na Rúnaithe, 1924 agus sannann an tAcht di “riara agus gnó Fórsaí Cosanta Mileata Shaorstáit Éireann do thógáil, do thréineáil, do chó-ghléasa, do choinneáil suas, do ghléasa, do bhainistí, do smachtú, do regleáil, agus do stiúru do réir dlí”.

Is é príomhról eilimint shibhialta na Roinne ná tacú leis an Aire mar an gCeann Roinne, go háirithe trí chomhairle agus thacaíocht bheartais a sholáthar maidir le cúrsaí Cosanta. Cuimsíonn sé sin cabhrú le beartas a cheapadh agus beartas a chur i bhfeidhm de réir mar a threoraíonn an tAire chomh maith le feidhmeanna riaracháin. Is é an tArd-Rúnaí príomhchomhairleoir an Aire maidir le beartas cosanta.

Forálann na hAchtanna Cosanta 1954 go 2011 an bunús reachtúil d’Óglaigh na hÉireann. Forálann an reachtaíocht gurb é Ceanncheathrú Óglaigh na hÉireann (DFHQ) eilimint mhíleata Óglaigh na hÉireann. Déanann Óglaigh na hÉireann Scéim ar leithligh faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla agus tá DFHQ cuimsithe laistigh den scéim sin.

1.6 Custaiméirí agus Páirtithe Leasmhara

Cuireann an Roinn seirbhísí ar fáil don phobal trí Ranna agus ghníomhaireachtaí Rialtais eile go príomha agus mar sin níl ach teagmháil dhíreach theoranta aici leis an bpobal i gcoitinne. Mar shampla, níl aon oifigí poiblí, chuntair phoiblí ná ionaid glaonna ann áit a bhféadann an saoránach aonair seirbhísí a iarraidh ar éileamh. Déanann baill den phobal teagmháil leis an Roinn, áfach, le haghaidh eolais nó le fiosruithe a bpléann na brainsí cuí sa Roinn leo. Ina theannta sin tá ról tábhachtach ag Preasoifig na Roinne maidir le heolas a chur in iúl don phobal i gcoitinne.

1.7 Measúnú ar a mhéid is atá seirbhísí ar fáil trí Ghaeilge cheana féin

Cuireann an Roinn roinnt seirbhísí ar fáil go dátheangach faoi láthair, mar shampla, tá foilseacháin chorparáideacha na Roinne – tá a cuid Ráiteas Straitéise, Tuarascálacha Bliantúla, a Phlean Gníomhaíochta um Sheirbhís do Chustaiméirí agus a cuid Cairteacha Custaiméara ar fáil trí Ghaeilge agus i mBéarla.

Tugadh roinnt gealltanais sna Scéimeanna roimhe sin chun feabhas a chur ar an leibhéal seirbhíse i nGaeilge. Comhlíonadh na gealltanais sin go léir. Is é cuspóir na Tríú Scéime seo ná leanúint ar

aghaidh ag comhlíonadh na ngealltanais sin agus an leibhéal seirbhíse a fheabhsú níos mó thar thréimhse na Scéime (2014-2017) trí chultúr dearfach a fhorbairt a spreagann úsáid na Gaeilge laistigh den Roinn agus sa phlé lenár gcuid custaiméirí.

CAIBIDIL 2

CUR AR FÁIL SHEIRBHÍSÍ/GHNÍOMHAIOCHTAÍ GINEARÁLTA NA ROINNE

Sa chaibidil seo leagtar amach na bealaí ina gcuireann an Roinn a cuid seirbhísí ar fáil faoi láthair trí Bhéarla amháin, trí Ghaeilge agus Bhéarla agus trí Ghaeilge amháin.

2.1 I measc na modhanna cumarsáide leis an bpobal tá iad siúd a leanas:-

- Seirbhísí Teileafóin
- Preaseisiúintí
- Comhfhreagras Scríofa
- Ríomhphost
- Láithreáin Ghréasáin
- Bileoga Eolais
- Foirmeacha Iarratais

2.2 Seirbhísí i mBéarla amháin

Leanfar ar aghaidh ag déanamh tuarascálacha atá dírithe ar ghrúpaí speisialaithe, na tuarascálacha sin nach bhfuil moltaí beartais iontu agus nach scaiptear ach ar bhonn teoranta a eisiúint i mBéarla amháin le linn thréimhse na scéime.

2.3 Seirbhísí i nGaeilge agus i mBéarla

Bíonn doiciméid chorpáraideacha na Roinne ar fáil i mBéarla agus i nGaeilge mar seo a leanas:-

- Tuarascáil Bhliantúil
- Ráiteas Straitéise
- Plean Gníomhaíochta um Sheirbhís Chustaiméara
- Cairt Chustaiméara
- Leabhair Thagartha Alt 15 & 16 (faoi na hAchtanna um Shaoráil Faisnéise)

2.4 Seirbhísí i nGaeilge amháin

Bunaíodh linn de chainteoirí Gaeilge ar bhonn deonach chun cabhrú le Brainsí atá ag cur seirbhísí ar fáil trí Ghaeilge. Ina theannta sin, tá liosta d'aistritheoirí creidiúnaithe ar fáil chun tacú le seachadadh

seirbhísí trí Ghaeilge. Níl aon Bhraintí sa Roinn a cheanglaítear orthu seirbhísí a thabhairt i nGaeilge amháin.

2.5 Láithreán Gréasáin na Roinne

Is é www.defence.ie Láithreán Gréasáin na Roinne. Is é an beartas reatha ná cinntiú go mbíonn gach doiciméad corparáideach (leagtha amach thuas) a chuirtear ar fáil i nGaeilge ar fáil ar láithreán gréasáin na Roinne i nGaeilge freisin.

Leanfaidh an Roinn ar aghaidh, ar bhonn céimnitheach thar shaolré na scéime, ag cur feabhais ar struchtúr, ábhar agus úsáid éasca an láithreáin ghréasáin.

Tá láithreáin ghréasáin ar leithligh ag roinnt Braintí sa Roinn. Is iad sin ná láithreáin ghréasáin an Oifig Pleanála Éigeandála www.emergencyplanning.ie agus www.winterready.ie (a bhfuil an dá cheann dátheangach cheana féin) agus láithreán na Cosanta Sibhialta www.civildefence.ie. Tá Cosaint Sibhialta i mbun láithreán gréasáin nua a fhorbairt anois. Déanfaidh an Roinn cinnte go mbeidh ábhar statach an láithreáin ghréasáin nua seo dátheangach.

2.6 Óráidí agus Ráitis

Leanfar ar aghaidh ag déanamh óráidí agus ráitis, lena n-áirítear iad siúd a dhéanann an tAire agus an tAire Stáit, a chur ar fáil sa teanga (sna teangacha) ina dtugtar iad.

2.7 Pointí teagmhála leis an bPobal

Is gnách gurb iad na baill foirne fáiltithe agus lasc-chláir an chéad phointe teagmhála leis an bpobal. Seo a leanas beartas na Roinne:-

- Tugann baill foirne fáiltithe/lasc-chláir ainm na Roinne i nGaeilge;
- Tá na beannachtaí bunúsacha sa Ghaeilge ar eolas ag na baill foirne fáiltithe/lasc-chláir;
- Tá socruithe oiriúnacha i bhfeidhm ionas go bhféadann siad baill den phobal a chur i dteagmháil, gan mhoill, leis an oifigeach atá freagrach as an tseirbhís a theastaíonn a chur ar fáil trí Ghaeilge.

2.8 An Líonra Gaeilge

Leanfaidh an Líonra Gaeilge sa Roinn, a bunaíodh le linn na chéad scéime, air ag feidhmiú na scéime agus ag cabhrú le hí a chur i bhfeidhm.

CAIBIDIL 3

FEABHSÚ SEIRBHÍSÍ LE CUR AR FÁIL GO DÁT HEANGACH

Leagann an chaibidil seo amach na bearta a dtabharfaidh an Roinn Cosanta fúthu chun seirbhísí i nGaeilge a fheabhsú. Cuirfear na bearta sin i bhfeidhm i gcaitheamh na tréimhse a mbeidh an Scéim i bhfeidhm lena linn.

3.1 Seirbhísí Dát heangacha

De réir na ngealltanais atá cuimsithe i scéimeanna roimhe seo agus ag tógáil orthu:

- Beidh gach foirm iarratais/eolais agus bileog fós lán-dát heangach (laistigh den chlúdach céanna, ach amháin áit nach féidir é sin a dhéanamh mar gheall ar mhéid, nádúr nó leagan amach an ábhair) agus déanfar aon fhoirmeacha agus bhileoga atá fós ann lán-dát heangach de réir mar a éagann na stoic reatha agus mar a phriontáiltear bileoga nua.
- Leanfaidh an Roinn ar aghaidh ag déanamh cinnte go mbeidh gach foilseachán, lena n-áirítear bileoga agus bróisiúir eolais a dhéantar i nGaeilge nó go dát heangach, curtha ar fáil ar an láithreán gréasáin i nGaeilge agus i mBéarla ag an am céanna.
- Tá rochtain ag gach Brainse ar líon cainteoirí Gaeilge atá ar fáil dóibh chun seirbhísí a chur ar fáil i nGaeilge nuair a iarrtar orthu agus leanfaidh an rochtain sin ar aghaidh. Déanfaidh an Roinn iarracht an linn sin a mhéadú le linn na Scéime. Mar thoradh air sin beifear in ann a chinntiú go mbeidh seirbhís dhát heangach ar fáil ó gach Brainse.
- Cinntoidh an Roinn áit a bhfuil láithreáin ghréasáin nua á dtabhairt isteach nó áit a bhfuil láithreáin ghréasáin á n-uasghrádú go mbeidh an t-ábhar statach dát heangach.
- Leanfaidh an Roinn ar aghaidh ag cur feabhais ar a láithreán gréasáin le linn shaolré na Scéime. Beidh “Leathanach Baile” agus “Leathanach Fúinn” na Roinne fós ar fáil i mBéarla agus i nGaeilge araon agus cuirfear leathanaigh bhreise ar fáil i nGaeilge thar amfhráma na Scéime. Tabharfar rogha d’úsáideoirí leagan Béarla nó Gaeilge den “Leathanach Baile” a roghnú.
- Tá na córais ríomhaire reatha comhlíontach ó thaobh na Gaeilge. Beidh aon chórais ríomhaire nua a shuiteálfadh an Roinn nó a shuiteálfar ar a son comhlíontach ó thaobh na Gaeilge freisin.

- ❑ Is é Eolas@defence.ie an seoladh ríomhphoist ilchineálach le haghaidh fiosruithe i nGaeilge, agus leanfar ar aghaidh ag déileáil le fiosruithe chuig an seoladh ríomhphoist sin de réir na gcaighdeán reatha um sheirbhís ardchaighdeán do chustaiméirí.
- ❑ Tá eolas párólla, áit a bhfuil sé ar fáil go leictreonach, ar fáil sa dá theanga agus tá an leagan páipéir (Duillín Pá agus Pá-ordú/ Duillín Pá) lán-dátheangach.
- ❑ Cuirfidh an Roinn an ráiteas “Cuirfear fáilte roimh chomhfhreagras i na Gaeilge” ar an bpáipéarachas nua go léir.
- ❑ Maidir le doiciméid nach bhfuil moltaí beartais phoiblí leagtha amach iontu, doiciméid beartais inmheánaigh agus doiciméad de nádúr teicniúil nach scaiptear ach go teoranta ní fhoilseofar i nGaeilge iad le linn na tríú Scéime, ach má éilítear go sonrath roimh ré go ndéanfaí iad a fhoilsiú i nGaeilge.
- ❑ Eiseoidh an Roinn 20% de phreaseisiúintí in aghaidh na bliana i nGaeilge ag an am céanna leis an leagan Béarla. Cuirfear iad sin ar fáil ar láithreán gréasáin na Roinne.

3.2 Socrú Ball Foirne

Chun cinntiú go mbeidh líon cainteoirí Gaeilge ar fáil fós seo a leanas a dhéanfaidh an Roinn:-

- ❑ Leanfaidh sí uirthi ag déanamh measúnaithe ar oilteacht ball foirne nua a thagann isteach sa Roinn ó thaobh na Gaeilge;
- ❑ Leanfaidh sí uirthi ag lorg oibrithe breise chun seirbhísí Gaeilge a sholáthar ar bhonn deonach.

3.3 Oiliúint agus Forbairt

Tá an Rannóg Oiliúna agus Forbartha geallta chun oiliúint a sholáthar do gach ball foirne de réir an Chóras Bainistíochta agus Forbartha Feidhmíochta (CBFF) chun forbairt ghinearálta na mball foirne laistigh den Roinn a fheabhsú. Chun feabhas a chur ar ár gcuid seirbhísí i nGaeilge leanfaimid orainn:-

- ❑ Ag fógairt gach cúrsa Gaeilge atá ar fáil do bhaill foirne;
- ❑ Ag déanamh cúrsaí Gaeilge a mheasúnú go rialta chun deimhniú a éifeachtaí is atá siad maidir le riachtanais na Roinne a chomhlíonadh;

- ❑ Ag cuimsiú feasachta faoin nGaeilge in oiliúint Ionductaithe agus Seirbhíse Custaiméara chun cinntiú go mbeidh baill foirne ar a n-eolas faoin tábhacht a bhaineann le beartas dátheangach a chur i bhfeidhm sa Roinn;
- ❑ Ag éascú ball foirne atá ag freastal ar ranganna Gaeilge, lena n-áirítear le linn uaireanta oibre;
- ❑ Ag cuimsiú modúil faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla sa Chlár Ionductaithe chun feasacht a mhéadú.
- ❑ Ag féachaint an féidir oiliúint sa Ghaeilge a leathnú sa Roinn.

3.4 DNET

Déanfaidh an Roinn cinnte go mbeidh an áit shannta don Ghaeilge ar láithreán Inlín na Roinne, DNET, fós ag cabhrú le baill foirne chun seirbhísí a thabhairt trí Ghaeilge. San áit sin tá:-

- ❑ Ainmneacha na mball foirne atá ar fáil chun déileáil le fiosruithe trí Ghaeilge
- ❑ Foclóir Gaeilge/Béarla agus Foclóir Béarla/Gaeilge
- ❑ Liosta d'aistritheoirí creidiúnaithe
- ❑ Frásaí Gaeilge a úsáidtear go coitianta
- ❑ Teachtaireachtaí samplacha 'as láthair ón oifig' agus teachtaireachtaí ríomhphoist samplacha
- ❑ Eolas faoi chúrsaí oiliúna Gaeilge
- ❑ Cóipeanna d'Acht na dTeangacha Oifigiúla agus de Scéimeanna
- ❑ Naisc ar líne leis na láithreáin aitheanta um théarmaíocht na Gaeilge www.focal.ie agus www.gaeilge.ie

3.5 Logainmneacha Gaeltachta

Úsáidfidh an Roinn an leagan oifigiúil de na leaganacha Gaeltachta mar atá dearbhaithe san Ordú Logainmneacha (Ceantair Ghaeltachta) 2004.

3.6 Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030

Tá ionadaíocht ag an Roinn ar an nGrúpa Idir-Rannach ar an Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge. Ullmhaíodh Plean Forfheidhmithe na Roinne don Straitéis agus foilsíodh ar láithreán gréasáin na Roinne é. Leanfaidh an Roinn ar aghaidh ag tabhairt tacaíochta don Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge agus oibreoidh sí i gcomhpháirt leis an Roinn Ealaíon, Oidhreacht agus Gaeltachta agus le páirtithe leasmhara eile atá rannpháirteach sa phróiseas.

3.7 Cosaint Shibhialta

Tá Cosaint Shibhialta cuimsithe sa Roinn Cosanta arís agus mar sin, tá sé cuimsithe mar chuid lárnach den Scéim seo. Déanfaidh an Brainse Cosanta socrú, ar bhonn céimnitheach, chun na héidí/na héadaí cosanta go léir a mharcáil sa dá theanga. Beidh an láithreán gréasáin Cosanta Sibhialta nua, atá á nuashonrú faoi láthair, dátheangach.

CAIBIDIL 4

MONATÓIREACTH AGUS ATHBHREITHNIÚ

Déanfaidh an Coiste Comhairleach Bainistíochta athbhreithniú ar fheidhmiú na Scéime seo. Cabhróidh an tOifigeach Seirbhíse Custaiméara, na Bainisteoirí Líne agus an Líonra Gaeilge leo leis an obair sin.

Áireoidh an tOifigeach Seirbhíse Custaiméara ceisteanna maidir le sásamh faoi sholáthar seirbhísí trí Ghaeilge i suirbhéanna custaiméara amach anseo, agus le cabhair ón Líonra Gaeilge, déanfaidh sé/sí monatóireacht ar an éileamh ar sheirbhísí na Gaeilge thar shaolré na Scéime.

Áireofar tuairisc ar dhul chun cinn maidir le gealltanais i dTuarascáil Bhliantúil na Roinne.

CAIBIDIL 5

AN SCÉIM CHOMHAONTAITHE A PHOIBLIÚ

Déanfar an scéim a phoibliú don Phobal i gCoitinne ar na bealaí seo a leanas:-

- ❑ Preaseisiúint;
- ❑ Í a scaipeadh chuig na gníomhaireachtaí cuí, chuig na comhlachtaí poiblí agus na páirtithe a thug aighneachtaí don Roinn;
- ❑ Láithreán Gréasáin na Roinne.

Freisin tapóidh an Roinn an deis agus í ag idirghníomhú le custaiméirí ó lá go chéile, na seirbhísí a chuireann sí ar fáil trí Ghaeilge a chur chun cinn agus a fhógairt, lena n-áirítear:-

- custaiméirí a chur ar a n-eolas go díreach ar bhonn réamhghníomhach go bhfuil sé de rogha acu plé leis an Roinn trí Ghaeilge, mar shampla trí fhógraí a thaispeáint i gceantair fháiltithe ag sonrú na seirbhísí Gaeilge atá ar fáil agus freisin tríd na seirbhísí sin a thaispeáint go soiléir ar láithreán gréasáin na Roinne;
- trí fhonótaí ar bhileoga eolais agus fhoirmeacha iarratais áirithe ag cur in iúl go bhfuil na doiciméid sin ar fáil i nGaeilge freisin (áit nach bhfuil ábhar priontáilte dátheangach ar fáil faoi aon chlúdach amháin).

Tá cóip den scéim seo seolta ar aghaidh chuig Oifig Choimisinéir na dTeangacha Oifigiúla.

Is é an leagan Béarla den doiciméad seo an bunleagan.